
Cykl „O dostępności w CUPT – standard transportowy w praktyce”

Spotkanie 15:

Dostępne biletomaty – czyli jakie?

20 maja 2021 r.

W czwartek, 20 maja 2021 odbyło się piętnaste spotkanie – kolejny raz w formie webinarium, w ramach Cyklu O dostępności w CUPT – standard transportowy w praktyce. Było to piąte spotkanie w tym roku kalendarzowym. Tym razem dotyczyło biletomatów czyli urządzeń wszechobecnych w transporcie publicznym.

Spotkanie tradycyjnie rozpoczęło się od powitania uczestników przez Pana Pawła Engela, Zastępcy Dyrektora Departamentu Analiz Transportowych i Programowania w CUPT. Następnie głos zabrał pan Konrad Galiński ze Spółdzielni Socjalnej FADO. Jako prowadzący spotkanie przedstawił zebranych prelegentów, dyskutantów i przedstawił pokrótce program spotkania, a także zauważył, że biletomaty, tak stacjonarne, jak i technologie nowoczesne, wspierające zakup biletu, są nieodłączną częścią transportu.

Podczas spotkania zaprezentowane zostały doświadczenia, perspektywy i oczekiwania różnych podmiotów związanych z inwestycjami transportowymi oraz samych użytkowników tych rozwiązań. Dyskutantami i uczestnikami spotkania były również osoby z niepełnosprawnościami, które same na co dzień korzystają z transportu publicznego, a tym samym mają do czynienia z zakupem biletu. Swoimi spostrzeżeniami podzieliły się osoby z niskim wzrostem, poruszające się na wózkach oraz seniorka korzystająca z aparatów słuchowych.

Część merytoryczną spotkania rozpoczęło wystąpienie pana Tomasza Boryczko z ASEC SA. ASEC jest jednym z największych operatorów systemów sprzedaży

**Transport
dla wszystkich**

biletów na rynku transportu publicznego w Polsce. Prelegent w swojej prezentacji skupił się na biletomatach zewnętrznych, które omawiał pokazując odpowiednie fotografie. Wspomniał o dostosowaniu biletomatów do standardu TSI PRM¹, modyfikacji biletomatów, które były już obecne w przestrzeni, a także o zmianach w interfejsie biletomatów, które właśnie zachodzą w urządzeniach. Ponadto zaznaczył, że nawet najlepszy biletomat w miejscu nieodpowiednim, niestety przestaje być dostępny.

Kolejnym punktem spotkania było wystąpienie panów Oskara Suchodolskiego i Jacka Newelskiego z Miejskiego Zakładu Komunikacji w Zielonej Górze. Panowie skupili się w swojej prezentacji na biletomatach wewnętrznych, oczywiście w kontekście ich dostępności. Przedstawiciele MZK Zielona Góra zaczęli od omówienia systemu sprzedaży biletów sprzed lat, kiedy bilety jednorazowe były obecne w kioskach, a okresowe w wybranych punktach sprzedaży. Następnie przedstawili ewolucję tego systemu, która doprowadziła do wprowadzenia biletomatów również w pojazdach. Znacząco ułatwiło to podróżnym zakup biletu. Jedynym minusem była konieczność posiadania odliczonego bilonu. W ostatnich latach biletomaty zostały wymienione, a w miejsce starych zostały zainstalowane nowsze, dostępne, zarówno pod względem interfejsu (odpowiedni kontrast, wielkość czcionek itp.) jak i możliwości użycia do zapłaty karty lub telefonu. Ciekawym rozwiązaniem był system BiBo testowany w Zielonej Górze. MZK w Zielonej Górze testował nowoczesny system biletu elektronicznego ComfoAccess® firmy Trapeze. System ten został odebrany jako innowacyjny i łatwy we wdrożeniu. Czujniki zamontowane w pojeździe automatycznie wykrywają pasażera posiadającego kartę (schowaną na przykład w kieszeni) i rejestrują przejazd bez konieczności kasowania biletu w kasowniku.

Kolejna prezentacja pokazała bilety okiem użytkownika – zarówno w Polsce, jak i na świecie. Tym zagadnieniem zajął się pan Bartosz Stępień, Prezes Zarządu i ekspert Spółdzielni Socjalnej FADO. Pan Bartosz posługiwał się głównie filmami, do których

¹ Techniczna Specyfikacja Interoperacyjności odnosząca się do dostępności systemu kolei Unii Europejskiej dla osób niepełnosprawnych i osób o ograniczonej możliwości poruszania się.

linki są zamieszczone w jego prezentacji (udostępnionej na stronie). Widać na nich rozwiązania stosowane w automatach do zakupu biletów. Ekspert FADO wskazywał kolejno na plusy i minusy poszczególnych rozwiązań w kontekście osób z niepełnosprawnościami.

Jeszcze przed przerwą głos zabrała Pani dr Izabela Mrochen, nauczyciel akademicki i ekspertka FADO, która zajęła się omówieniem dostępności interfejsu w biletomatach. Poza tym wskazywała dobre i złe praktyki, zarówno w polskich jak i międzynarodowych rozwiązaniach (m.in. w japońskich, czeskich, niemieckich). Oczywiście nie obyło się bez wprowadzenia w tę tematykę, co odbyło się za pomocą przybliżenia zasad dostępności cyfrowej czy projektowania uniwersalnego. Prelegentka przybliżyła również zebranych prelegentom i gościom Europejski akt w sprawie dostępności z 2021 roku, gdzie znajduje się zapis: *„Dostępność środowiska zbudowanego i wirtualnego, do technologii informacyjno-komunikacyjnych, towarów i usług, w tym transportu i infrastruktury stanowi czynnik wspierający prawa i warunek wstępny pełnego uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami na równi z innymi osobami.”* Przytoczony cytat doskonale podsumowuje temat dostępności biletomatów.

Po krótkiej przerwie odbyło się wystąpienie pana doktora Bartłomieja Cieśli pt. Projektowanie uniwersalne, czyli prosty język w maszynach. W tej prezentacji prelegent poruszył kwestię zasad prostego języka, który powinien być stosowany w komunikacji z podróżnymi.

Ostatnią prelegentką była Pani dr Iwona Benek z Politechniki Śląskiej, która przybliżyła zebranych temat biletomatów w kontekście seniorów. Seniorzy to bardzo duża grupa osób podróżująca transportem publicznym, dlatego tak ważne jest, by brać pod uwagę ich potrzeby, wynikające w dużej mierze z upływającego wieku. Prelegentka przedstawiła wynik przeprowadzonego na świecie badania, z którego wniosek jest następujący: Osoby starsze stanowią około 30% pasażerów, a w ciągu 20 lat odsetek ten wzrośnie do 50%. W prezentacji znalazły się dokładne opisy, jak

**Transport
dla wszystkich**

wiek może wpłynąć na poszczególne zmysły – wzrok, słuch, narząd ruchu, ale nie zabrakło również pokazania rozwiązań ułatwiających radzenie sobie z ograniczeniami. Ważny wniosek płynący z prezentacji mówi, żeby redukować nadmiar informacji, a poza piktogramem umieszczać opis. Kończąc swoje wystąpienie ekspertka podkreśliła, że projektując dla seniorów, projektujemy dla siebie samych.

Punktem kończącym spotkanie był panel dyskusyjny pt.: „Użytkowanie biletomatów w praktyce”, w którym wzięły udział właśnie osoby z niepełnosprawnościami. Wybrzmiały różne, ale tak samo ważne potrzeby i postulaty dotyczące użytkowania oprogramowania do zakupu biletu, czy samego urządzenia, jakim jest biletomat. Dyskusja pokazała również, że nie wszystkie istniejące rozwiązania są znane osobom z niepełnosprawnościami.

W spotkaniu wzięło udział ponad 70 osób, w tym przedstawiciele beneficjentów funduszy UE i CUPT, administracji państwowej i samorządowej. Webinar zakończył się podsumowaniem oraz zaproszeniem na kolejne, już 16 spotkanie z cyklu „O dostępności w CUPT – standard transportowy w praktyce” poświęcone dostępnym miejscom w komunikacji miejskiej, które odbędzie się 24 czerwca bieżącego roku.

**Transport
dla wszystkich**

